

Innhold

1. Innledning	2
2. Historikk:	2
3. Skolebiblioteket – hva er det?	3
4. Status for skolebibliotekene i Karmøy	4
5. Målbeskrivelser	5
5.1 <i>Den kommunale skolebibliotek-tjenesten</i>	5
5.1.1 Fellestjenester	6
5.1.2 Samarbeid med Folkebiblioteket	6
5.2 <i>Skolebibliotekene</i>	6
5.2.1 Romforhold: Areal, tilgjengelighet og utrustning	6
5.2.2 Organisering	7
5.2.3 Tilbud	8
5.2.4 Kompetanse	8
5.2.5 Personalressurser	9
5.2.6 Arbeidsmåter	9
5.2.7 Samarbeidsrutiner	10
6. Kommunale satsingsområder for skolebiblioteket	11
6.1 <i>Øke bokstammen</i>	11
6.2 <i>Metodekompetanse</i>	11
6.3 <i>Romforhold</i>	11
6.4 <i>Samarbeid med Folkebiblioteket</i>	12
7. Plankonsekvenser	12
7.1 <i>Rullering av planer</i>	12
7.2 <i>Økonomi</i>	12
7.3 <i>Ledelse</i>	12
7.4 <i>Kompetanseheving</i>	13
Vedlegg:	13
- Forskrift for skolebibliotek	
- Mal til skolenes handlingsplan for skolebibliotekene	
- Vurderingsverktøy	

1. Innledning

Skolebibliotekplan for Karmøy skal være en retningsgivende og praktisk plan for utvikling av skolebibliotekene i kommunen. Planen er en del av og må ses i sammenheng med kommunens øvrige planarbeid for utvikling og drift av skolen.

Planen er første gang vedtatt 29/11 97. I denne reviderte planen har vi i hovedsak beholdt de langsiktige målsettingene, men det har vært nødvendig å endre en del begreper og gjøre noen tilpasninger til den nye læreplanen. Kommunens satsingsområder er valgt ut i fra en vurdering av skolebibliotekene høsten 2004, og målsettinger i *Gi rom for lesing*.

Skolebibliotekplan for Karmøy bygger på:

- Plan for Strategi og kompetanseutvikling i Karmøy
- Gi rom for lesing
- Forslag til nasjonal standard for skolebibliotek
- Kunnskapsløftet
- Erfaring fra skolebibliotekene

Planens form:

- Målbeskrivelser: Vi ser det som ønskelig å bruke samme form som læreplanen.
- Kommunale satsingsområder: Områder der kommunen i løpet av en tidfestet periode gjør en særlig innsats og legger til rette for utvikling på skolene gjennom økonomiske og organisatoriske tiltak.
- Vedlegg: Forskrift for skolebibliotek-tjenesten i Karmøy, mal til skolenes handlingsplan for skolebibliotekene, vurderingsverktøy.

Intensjonen er at dette skal være en bruksplan som skal danne grunnlag for skolenes egen handlingsplan for skolebiblioteket. Forslag til praktiske løsninger kan skolene finne på www.karmoyped.no/bib

2. Historikk:

Da Karmøy kommune utarbeidet og vedtok den første skolebibliotekplanen i 1997, var dette et nybrottsarbeid i Norge. Mange kommuner hadde kartlagt bibliotekforholdene, mange hadde også vedtatt kommunale standarder for skolebibliotekene. Når det gjaldt plan for den pedagogiske bruken og det tilbudet skole-bibliotekene skulle gi lærere og elever, var vi først ute. Behovet for kommunale utviklingsplaner for skolebibliotekene var imidlertid stort. Vår plan

vakte oppsikt i bibliotek- og skolekretser i hele landet og har fungert som modell og motivasjon for andre kommuner.

I 1997, ved innføring av ny læreplan, sto vi i Karmøy overfor et viktig veivvalg: Hvordan kunne vi best støtte skolene i det endringsarbeidet som L97 fordret? Vi valgte å satse på skolebiblioteket. Skolebiblioteket skulle bli skolens pedagogiske servicesenter der elever og lærere fikk tilgang på materiell og læring og veiledning slik at de kunne arbeide i tråd med den nye læreplanen.

Som et ledd i denne satsingen på skolebibliotek, ble det oppnevnt et utvalg som skulle utarbeide forslag til kommunal skolebibliotekplan.

Utvalgets sammensetning var:

Inger Marie Knutsen, Veileder, PS / utvalgsleder

Harald Ottøy, Ped.konsulent, PS

Kjell Olav Leirvåg, IKT-veil., PS

Skolebibliotekarene: Oddrun Bjerkenes
Norheim skole og Margareth Tangen Åkra ungdomsskole.

Konsultativt medlem:

Kjell Flotve, Avdelingssjef skole

Det første resultatet av dette planarbeidet var en storsatsing på utdanning av skolebibliotekarer. Også dette var nybrottsarbeid. Karmøy kommune fikk designet sitt eget utdanningsopplegg der Høgskolen i Agder var faglig ansvarlig og Lærerhøgskolen i Danmark en viktig bidragsyter når det gjaldt pedagogisk bruk av skolebiblioteket. Studiet var delvis nettbasert og 30 lærere deltok. Opplegget dannet mønster for det nettbaserte utdanningstilbudet som Høgskolen i Agder tilbyr i dag. Dette er også nevnt i Jubileumsskriftet til HiA "Kilde til lyst og læring".

Som resultat av satsinga ble det opprettet en stilling som veileder i skolebibliotek ved PPS. Videre fikk alle skolebibliotek felles registrerings program. Margareth Tangen fikk arbeidet med implementering av programvaren og oppbygging av det kommunale skolebiblioteket på PPS. For skolebibliotekarene har det vært viktig å ha en kommunal veileder som kan gi råd og støtte til den enkelte og arbeide for økt kompetanse og ulike kommunale tilbud til skolene.

Vi har etter hvert fått hevet standarden på skolebibliotekene i kommunen både for utstyr og kunnskap. Når vi vurderer resultatet av satsinga på skolebibliotek, er vi glade for å se

at skolebiblioteket har utviklet seg til en positiv institusjon som samler alle elever og lærere ved skolene om leseopplevelser og kunnskapstilegning. Innsatsen har ført til at skolene, i alle fall skoler med tilfredsstillende romforhold, har fått sitt pedagogiske servicesenter som også er blitt skolens hjerte.

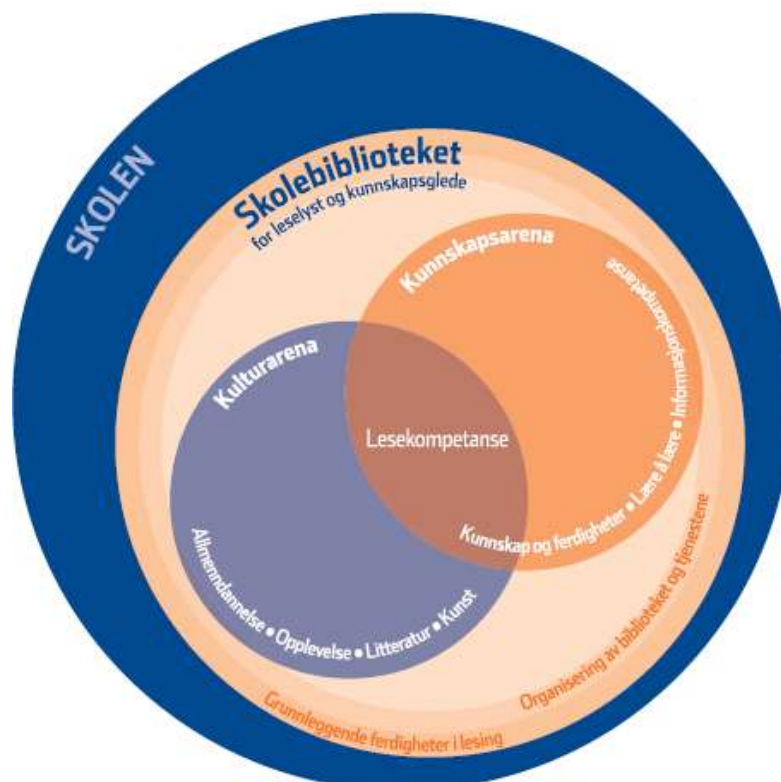
3. Skolebiblioteket – hva er det?

I læreplanen og i nasjonale og statlige veiledninger og tiltaksplaner blir det brukt mange betegnelser på skolebiblioteket:

- Skolens samlingssted for kunnskap, kommunikasjon og kultur.
- Skolens og læringsarenaens hukommelse
- Skolens hjerte
- Informasjonssenter
- Lokalt læringscenter
- Pedagogisk servicesenter

”Gi rom for lesing” innleder slik om skolebiblioteket: *I skolebiblioteket ligger det et stort potensiale for å fremme lese- og informasjons-kompetanse hos elevene. Skolebiblioteket er både kunnskapsarena der ulike typer informasjon er tilgjengelig og en kulturarena der leseglede og opplevelse står sentralt. I praksis er disse funksjonene ofte vevd sammen, eller de utfyller hverandre.*

Modell fra Gi rom for lesing

Når vi i denne planen bruker ordet **skolebibliotek** mener vi:

På kommunenivå:

- En samling av alle skole-bibliotekene i kommunen. 29 enheter knyttet sammen gjennom samme bibliotek-system.

På skolenivå:

- Skolens sentrale informasjonssenter, servicesenter og arbeidssted. Skolebiblioteket skal omfatte alle typer informasjonsbærende materiell, fungere som støtte for all undervisning og gi et tilbud til elevenes fritidslesing. Skolebibliotekets tilbud for øvrig kan være forskjellig fra skole til skole alt etter hvilke funksjoner skolen har utviklet.

Når vi bruker ordet **læremidler** mener vi alt som tas i bruk i en læringssituasjon:

- Tekster, programvare, lyd, bilder og bøker som er produsert for opplæringsformål
- Avisartikler, tidsskrifter, spillefilmer, skjønnlitteratur og lignende som opprinnelig har andre formål
- Laborativt materiell

Skolebiblioteket og den lærende elev i Karmøy

Vi tror at et godt fungerende skolebibliotek er viktig når vi vil gi elevene våre en likeverdig, inkluderende og tilpasset opplæring. Skolebiblioteket kan skape de rammene for opplevelse, virkelyst og fordypning som elevene trenger for å bli aktivt skapende og arbeide vitenskapelig slik læreplanen legger vekt på.

Å utvikle skolebiblioteket er å arbeide både med skolens struktur og innhold:

- Struktur – fordi skolebiblioteket er skolens pedagogiske servicesenter som understøtter læreplanen og legger til rette for tema- og prosjektarbeid.
- Innhold – fordi skolebiblioteket er et sted der elevene får opplevelser, undervisning, veiledning og materiell.

"Skolebiblioteket er en viktig del av en langsiktig utdanningsstrategi, for lesestimulering, leselyst og for økonomisk, sosial og kulturell virksomhet"

Fra forslag til Nasjonal standard for skolebibliotek i grunnskolen

4. Status for skolebibliotekene i Karmøy

Karmøy kommune har 28 skoler (5 ungdomsskoler, 1 kombinert og 22 barneskoler hvorav 4 er fådelte), voksenopplæringscenter og kulturskole. Vi har ca. 6000 elever og vel 600 lærere.

Høsten 2004 ble det foretatt en frivillig vurdering av skolebibliotekene i Karmøy. Skolebibliotekarene sto for gjennomføring av vurderingen. 11 skoler deltok. Samtidig ble det hentet inn informasjon fra alle skoler om skolenes bruk av ressurser på skolebibliotek:

- Timetall til bibliotek: Alle skolene har utdanna skolebibliotekar i minst 4 t/u.
- Åpningstider / bemanning: Skolebibliotekene er åpne, men ikke bemannet hele dagen.
- Budsjett: Over halvparten av skolene har ikke eget budsjett for skolebibliotek
- Romforhold: 1/3 av skolebibliotekene har tilfredstillende rom, resten har bibliotek i utkanten av skolen, i gang, tilfluktsrom, grupperom eller på loft. Rundt halvparten av skolene har tilfredstillende areal.

En sammenfatning av skolenes egen vurdering viser:

Gjennomført / fungerer bra:

- a) Den kommunale skolebibliotek-tjenesten: Positivt med kommunal veileder og nettverksmøter
- b) Felles biblioteksprogram: Alle skoler har tatt i bruk, og er godt fornøyd med, registrerings- og utlånssystemet Tidemann. Alle bøker til elevbiblioteket er registrert
- c) Utdanning av skolebibliotekarer: I dag har alle skoler, med unntak av to, skolebibliotekar med tilleggsutdanning tilsvarende minimum 30 studiepoeng
- d) Elevbibliotek: Utlån av bøker på alle trinn
- e) Lesestimulering og litteraturformidling fungerer bra ved alle skoler. Noen skolebibliotekarer etterlyser imidlertid systematiske tiltak for lesestimulering.
- f) Undervisningsstøtte: Formidle fagbøker til elever og lærere

Delvis gjennomført / fungerer bra:

- a) Handlingsplan for skolebiblioteket: Ikke alle skoler har gjennomført en prosess i personalet der skolebiblioteket bli vurdert, nye tiltak diskutert og det blir utviklet en handlingsplan for videreutvikling
- b) Brukeropplæring for elever og lærere
- c) Skolebiblioteket som kulturell møteplass: Opplevelser, arrangementer, forfatterbesøk og utstillinger

Tiltak som ikke er gjennomført:

- a) Registrering av alle læremidler: De færreste skoler har registret faglitteratur for lærere, læremidler og laborativt materiell eller lærebøker
- b) Undervisningsplanlegging og veiledning til lærere: Skolebibliotekarene blir i liten grad brukt som veiledere i planlegging og gjennomføring av undervisningsopplegg. Flere skolebibliotekarer uttaler at de ikke har tilstrekkelig metode- kompetanse. Mange har ikke tilgang på lærernes temaplaner. Da blir det vanskelig å planlegge innkjøp og bruk av materiell. Metodeveiledning blir også vanskelig
- c) Samarbeid med IKT-veileder: Skolebibliotekar og IKT-veileder fungerer ikke som team ved de fleste skoler
- d) Multimedieverksted: Mange skoler har ikke noe tilrettelagt tilbud om arbeidsplasser, verksted eller veiledning for arbeid med medier, lyd, bilde etc.

Konklusjon:

Mye positivt har skjedd på skolebibliotekfronten. Vi kan slå fast at alle elever i Karmøy får et godt og tilnærmet likeverdig tilbud av skolebibliotek tjenester. På noen viktige områder som økonomi og romforhold, er det likevel store forskjeller. En del skoler sliter med meget utilfredstillende romforhold. Kreativiteten har vært stor når det gjelder å utnytte mulighetene og skape funksjonelle og tiltalende lokaler. Flere skoler må likevel konkludere med at romforholdene setter begrensninger for utnyttelse av ressursene og tilbud til elever og lærere. Når det gjelder økonomi er det bare rundt halvparten av skolebibliotekene som har faste budsjetter for innkjøp. Vi har ikke noen total oversikt som viser midler brukt på bibliotek, men i alle fall er det mange skolebibliotekarer som må planlegge innkjøp på usikkert grunnlag og opplever det utilfredstillende å måtte be om hver krone.

I tillegg til organisering av biblioteket og tjenestene har hovedfokuset for utvikling av skolebibliotekene disse årene vært på basisfunksjonene utlån, litteraturformidling og lesestimulering. I følge modellen fra "Gi rom for lesing" faller dette inn under skolebiblioteket som kulturarena. Vi hadde kanskje ønsket at skolebiblioteket som læringsarena hadde fått større oppmerksomhet. Vi har som målsetting i Karmøy at skolebibliotekaren og det team denne knytter til seg, skal kunne gi opplæring i læringsstrategier/studieteknikk og informasjonsinnhenting og fungere som veiledere og inspirere til bruk av varierte arbeidsmetoder. Selvfølgelig er skolebibliotekarenes metodekompetanse viktig for å nå dette målet. Men det er kanskje like viktig at rektor tar ansvar for utvikling av skolebiblioteket. Dersom skolebiblioteket skal fungere som en god læringsarena, må det gjøres en del organisatoriske tiltak og rektor må være pådriver i de endringsprosesser som er nødvendig for å utnytte ressursene.

5. Målbeskrivelser

5.1 Den kommunale skolebibliotek tjenesten

Den kommunale skolebibliotek tjenesten består av skolebibliotekene ved skolene i Karmøy og et sentralt servicesenter på Pedagogisk Psykologisk Senter, se modellen under punkt 5.1.1. Fagsjef skole er ansvarlig for den kommunale skolebibliotek tjenesten. En kommunal skolebibliotekar sørger for service og veiledning til skolene.

Alle skolebibliotek i Karmøy skal ledes av lærer med tilleggsutdanning i skolebibliotek kunnskap.

Kommunenivået legger til rette for nødvendig videreutdanning.

Dersom skolebibliotek tjenesten skal fungere etter intensjonene, og skolene få et tilbud som kan utnyttes effektivt, må vi sørge for god kommunikasjon og tilgjengelighet. Den enkelte skole må ha et registrerings- og søkeprogram som er knyttet opp mot alle enhetene innenfor skolebibliotek tjenesten. Alle skoler trenger ikke gå til innkjøp av alle typer materiell dersom skolen kan få låne det nødvendige utstyret så raskt og enkelt at det ikke går ut over undervisningen til elevene. Mange små skoler, store avstander og en travel skolehverdag gjør det nødvendig med en budtjeneste om tilbudet skal bli tilfredsstillende.

Konklusjon:

- Alle skolebibliotek i Karmøy skal ledes av lærer med tilleggsutdanning i skolebibliotek kunnskap
- Den kommunale skolebibliotek tjenesten skal gi et samla tilbud til skolene. Det omfatter alt informasjonsbærende materiell og en del fellestjenester som det praktisk og økonomisk er fornuftig å samarbeide om.
- En kommunal budtjeneste sørger for at materiellet fraktes til og fra skolene.

5.1.1 Fellestjenester

Gjennom en sentral database på Pedagogisk Psykologisk Senter kan skolene søke og bestille materiell både hos hverandre og den sentrale læremiddelsamlingen. PPS organiserer tilbudet og utfører fellestjenester.

Konklusjon:

Den kommunale skolebibliotekstjenesten skal gi alle skolene i Karmøy et tilbud som vist i modellen over. Dette forutsetter at:

- a) Den kommunale læremiddelsamlingen må tilfredsstillende krav som til en hver tid stilles av læreplanen og andre planer/kvalitetsstandarder fra sentrale skolemyndigheter. Samlingen må omfatte alle nye lærebøker med tilleggsmateriell, oppslagsbøker, faglitteratur og læremidler til spesielle undervisningsprosjekter
- b) Læremiddelsamlingen omfatter også oversikter og beskrivelser av ulike undervisningsprosjekter. "Lesebrua" er en slik erfaringsbank
- c) Felles registrering av nye bøker til de enkelte skolebibliotek
- d) Videreutdanning og etterutdanning til skolebibliotekarere
- e) Nettverk for skolebibliotekarere og IKT-ansvarlige som samarbeider om utvikling av skolebibliotekene

5.1.2 Samarbeid med Folkebiblioteket

Den kommunale skolebibliotekstjenesten har et godt samarbeid med folkebiblioteket gjennom den kulturelle skolesekken. Flere skoler har også spennende prosjekter sammen med den bibliotekfilialen de sogner til. Vi ser imidlertid at mulighetene for samarbeid er mange, og ønsker et organisert samarbeid, i tråd med *veiledende retningslinjer for samarbeidet mellom folke- og skolebiblioteket i kommunen* (Gitt av Statens bibliotektilsyn og godkjent av Kulturdepartementet 22.juni 1995)

Konklusjon:

Vi ønsker et godt samarbeid med folkebiblioteket organisert gjennom et kontaktutvalg for bibliotekspørsmål for barn og unge.

5.2 Skolebibliotekene

Skolebibliotekene ved den enkelte skole skal gi et tilbud til alle elever og lærere som er i tråd med læreplaner og de kommunale målsettingene.

5.2.1 Romforhold: Areal, tilgjengelighet og utrustning

Skolebiblioteket skal ha en sentral rolle i undervisningen. En nær tilgang til biblioteket er et selvklaart utgangspunkt. I Karmøy har vi mange eldre skolebygg der biblioteket ikke har en optimal plassering og arealet er mindre enn anbefalt i forslag til nasjonal standard.

Boksamlingen utgjør stammen i skolebiblioteket. Bøkene, både faglitteratur og skjønnlitteratur, skal være av god kvalitet og i tilstrekkelig antall.

Skolebiblioteket skal være en arbeidsplass for elever, lærere og skolebibliotekar. Det skal også være en kulturell møteplass med rom for opplevelser som utstillinger, opplesninger og lignende.

Det er viktig at skolene prioriterer biblioteket når rommene disponeres. På sikt når skoler skal ombygges eller ved nybygg, ønsker vi å følge en kommunal standard.

Konklusjon:

- a) Skolebiblioteket må plasseres sentralt i skolen
- b) Anbefalt areal for skolebiblioteket er fra 120 m² (for skoler med 7 klasser) til 210 m² (for skoler med 21 klasser). Det må være datamaskiner i eller i tilknytning til skolebiblioteket
- c) Skolebiblioteket må utstyres slik at elevgrupper kan arbeide i lokalene. Det må også være møblert for stille lesing. Skolebibliotekaren må ha egen kontoravdeling
- d) Skolebibliotekene skal ha en grunnstamme på minimum 2500 bøker. Antall bøker bør tilsvare 10 – 15 bøker pr. elev
- e) Skolebibliotekaren skal disponere et budsjett som tilsvarer innkjøp av minimum en ny bok pr. elev pr. år.

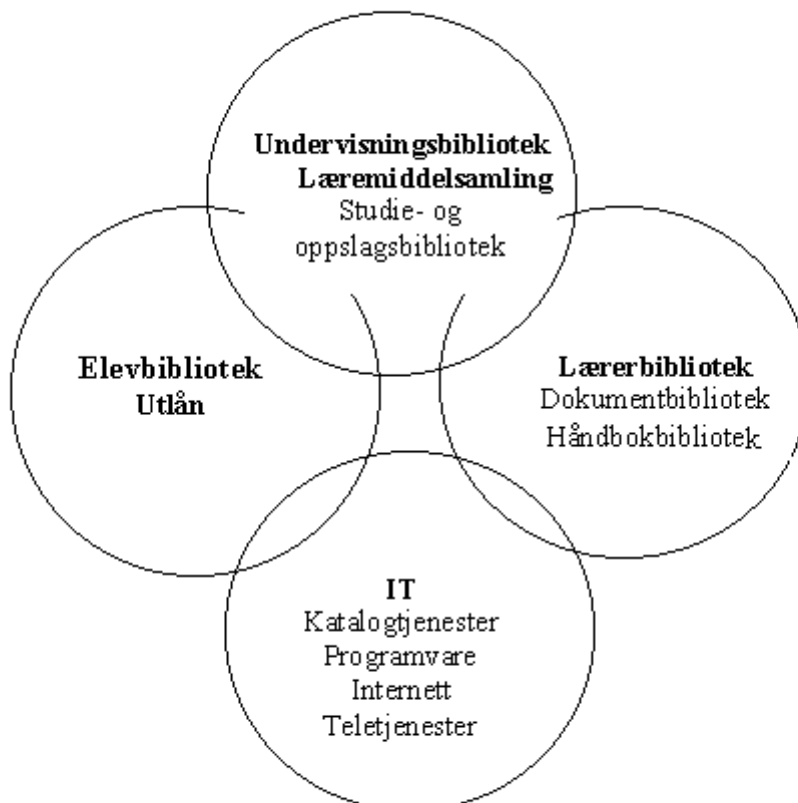
5.2.2 Organisering

Skolebiblioteket skal favne alle typer læremiddel. Læremidlene skal være lett tilgjengelige både for lærere og elever. Et godt registreringsprogram er nødvendig. I "Metodisk veiledning for bruk av skolebiblioteket" blir organisasjonsmodellen under foreslått.

Undervisningsbiblioteket, elevbiblioteket, lærerbiblioteket og It-avdelingen er en integrert enhet. Vi tror det er viktig å tenke slik når bøker og annet utstyr skal registreres. Fysisk er det ikke sikkert at hele biblioteket kan være i ett rom. De praktiske løsningene på den enkelte skole vil kunne bli forskjellige både ut i fra romforhold og bruk. Det er imidlertid et mål på sikt at biblioteket skal være et pedagogisk servicesenter sentralt plassert på skolen.

Konklusjon:

- a) Skolebibliotekene i Karmøy skal omfatte alle skolens læremidler, se definisjon av læremidler punkt 3, og organiseres slik at både elever og lærere kan få oversikt og lett finne fram til det materiellet de har behov for
- b) Alle læremidler skal registres i en elektronisk søke- og lånedatabase
- c) Biblioteket skal være tilgjengelig for både elever og lærere hele skoledagen

5.2.3 Tilbud

Skolebibliotekets tilbud er avhengig av hvilke funksjoner skolen ønsker at biblioteket skal ha når biblioteket skal fungere som et servicesenter for både elever og lærere. Mulighetene er mange. Modellen under er laget i samsvar med målsettingene i læreplanen, veiledning for skolebibliotek og Gi rom for lesing.

Konklusjon:

- Skolebibliotekene i Karmøy skal gi tilbud innenfor alle de områdene som modellen over omfatter. Omfanget av tilbudet vil være avhengig av skolens ressurser og den kommunale satsinga.
- Skolebiblioteket skal tilby veiledning til elever og lærere gjennom hele lese- og læreprosessen.
- Skolebibliotekene skal ha et rikholdig tilbud av materiell både til arbeid med skolefagene og til opplevelse og fritidslesing. Å skaffe tilveie tilstrekkelig faglitteratur og materiell av god kvalitet er en stor utfordring og skal ha høy prioritet.
- Alle elevmaskiner skal ha tilgang til Internett
- Skolebibliotekene kan være et kultursenter i bygda og gi et tilbud til elever, foreldre og bygdefolk også utover skoletida.

5.2.4 Kompetanse

For å kunne gjennomføre planene for skolebibliotekstjenesten i Karmøy og nå de målene vi setter oss, trenger vi lærere med kunnskap om skolebibliotek og forståelse for hvordan skolebiblioteket skal fungere. Ansvaret for utvikling av bibliotekfaglig og pedagogisk kompetanse deles mellom skole og kommune:

Kommunenivå:

- Nettverk for skolebibliotekarer og IKT-ansvarlige
- Etterutdanning og videreutdanning av skolebibliotekarer og lærere

Skolenivå:

- Brukeropplæring for elever og lærere i bruk av biblioteket, IKT og medier.

Konklusjon:

- Alle skoler i Karmøy skal få den kompetansen de trenger for å kunne utvikle skolebibliotekene i tråd med læreplanen og den kommunale bibliotekplanen. Kompetansen kan skolene få gjennom kurs, videreutdanning, veiledning, ekskursjoner og arbeid i nettverk
- Skolene lager planer og gjennomfører opplæring i bruk av biblioteket, IKT og medier for lærere og elever. Opplæringa skal ha som mål å gi oversikt og gjøre alle til personlige brukere. (Se www.karmoyped.no/bib for forslag til plan for brukeropplæring)

5.2.5 Personalressurser

Å gi tid til skolebiblioteket er en god måte å bruke ressurser på. Tid til skolebiblioteket er en veilednings-ressurs og støttetiltak til beste for både elever og lærere, og kan i noen grad betraktes som alternativ disponering av støttetimer. Skolebiblioteket legger forholdene til rette for tilpasset opplæring til alle elever, gir undervisning, arrangere kurs og gir veiledning. Se punkt 5.2.3: Tilbud.

Skolebiblioteket skal ledes av lærer med videreutdanning i skolebibliotek-kunnskap, se punkt 5.2.5: Personalressurser. På store skoler kan tidsressursen deles på flere personer som kan ha forskjellig ansvarsområde, f.eks. skolebibliotekar og IKT-ansvarlige. Skolebibliotekteamet må ha felles planleggingstid. På de minste skolene vil det antagelig være mest praktisk og dessuten ressurs sparende, at en person dekker alle skolebibliotekfunksjonene og får hele skolens tidsressurs.

Dette betyr ikke at ansvaret for drift og utvikling av skolebiblioteket ligger hos skolebibliotekaren eller skolebibliotekteamet alene. Den enkelte lærer må også ta dette ansvaret. Når skolebiblioteket fungerer etter intensjonene, er skolebiblioteket utgangspunkt for lærernes undervisningsplanlegging og alle lærerne bruker planleggingstid på skolebiblioteket. Det blir derfor en viktig oppgave å finne fram til samarbeidsformer som involverer alle lærere i den daglige drift og i utvikling av skolebiblioteket.

Skolebibliotekaren skal være en utviklingsorientert person, og sentral i skolens pedagogiske utviklingsarbeid. Rektor må som skolens leder og den øverst ansvarlige for skolebiblioteket, legge til rette for et godt samarbeid med skolebiblioteket. Dette er viktig for å sikre at alt utviklingsarbeid på skolen samordnes.

Tidsressursen til skolebiblioteket må innarbeides i skolens rammetimetall, se vedlegg 1: Forskrift for skolebibliotekjenesten i Karmøy.

Konklusjon:

a) Alle fulldelte skoler i Karmøy skal ha en skolebibliotekarstilling som det knyttes en grunnressurs på 6 timer til. Stillingen kan deles på flere personer som dekker forskjellige funksjoner. Stillingene skal utlyses internt. Rektor har ansvar for virksomheten. Se for øvrig Arbeidsinstruks for skolebibliotekarer.

- b) For å sikre helhet i skolens utviklingsarbeid, er skolebibliotekaren medlem av skolens plangruppe
- c) Det skal være gjensidig og forpliktende samarbeid mellom skolebibliotekar, ledelse og lærere når det gjelder fagplaner og innkjøp.

5.2.6 Arbeidsmåter

Nye læreplaner og krav til kvalitet og resultater forutsetter et skolebibliotek som legger til rette for tilpasset undervisning, fordypning og varierte arbeidsmåter. Alle elever må møte utfordringer og muligheter som svarer til deres egenart og læringsstil. Lærerenes rolle er bl.a. å tilrettelegge, veilede og vurdere. Ansvar for at lærene får opplæring og veiledning i bruk av arbeidsmåtene deles mellom kommunenivå og skolenivå.

Sentrale aktiviteter og arbeidsmåter i Karmøyskolen:

- a) **Læringsstrategier:** Elevene skal lære å bearbeide informasjon til ny viten og erkjennelse. De skal lære gode arbeidsvaner, bli i stand til å lete seg fram til og kritisk vurdere informasjon fra ulike kilder
- b) **Lesestrategier:** Lesing er et nasjonalt satsingsområde. Elevene skal få systematisk opplæring i lesestrategier gjennom hele skoleløpet
- c) **Faglig fordypning:** Opplæringen skal gi plass for selvstendig arbeid og fordypning i fag. Skolebiblioteket skal gi god tilgang på stoff, gi hjelp og veiledning slik at elevene kan engasjere seg innenfor spesielle områder
- d) **Tverrfaglig arbeid / Temaorganisering:** I skolebiblioteket møtes fagene. Gjennom temaorganisering får elevene møte skolefagenes innhold i meningsfulle tema. Storyline er et eksempel på slike metoder
- e) **Prosjektarbeid:** Prosjektarbeid er en arbeidsform der elevene definerer et målrettet arbeid fra ide til ferdig produkt eller løsning. Læreren er veileder og rådgiver. I skolebiblioteket får elevene den materiell og den veiledning som er en forutsetning for å kunne arbeide prosjektorganisert. Læreplanen legger vekt på de praktiske sidene ved opplæringen slik at elevene kan se sammenhenger mellom praksis og teori, handling og kunnskap. I skolebiblioteket kan elevene planlegge, organisere og gjennomføre praktiske arbeidsoppgaver
- f) **Skapende aktivitet:** Undervisningen skal legge vekt på aktivt skapende arbeid og vitenskapelig arbeidsmåte. Dette krever rikelig tilgang på variert materiell, tid til egenaktivitet og veiledning

Konklusjon:

- a) Skolebiblioteket ivaretar de funksjonene som legger forholdene til rette for den lærende elev
- b) Skolebibliotekaren har god metodekompetanse. Han /hun legger til rette for bruk av varierte arbeidsmåter og veileder elever og lærere i arbeidsprosessene
- c) Personalressurser til skolebiblioteket og utdanning av skolebibliotekarene er viktige virkemidler for å få til endringsprosesser i skolen som fører til at arbeidsmåtene tas i bruk. Se punkt 5.2.3:Tilbud

5.2.7 Samarbeidsrutiner

Gode rutiner for samarbeid mellom rektor / plangruppe, skolebibliotekar, lærere og elever er nødvendig for å kunne utnytte skolebiblioteket i tråd med målsettingene.

I Karmøyskolen bruker vi følgende samarbeidsformer:

- a) Skolebibliotekaren er medlem av skolens plangruppe, og deltar i det pedagogiske planleggingsarbeidet ved skolen.
- b) Skolebibliotekaren får alle elevgrupperens årsplaner, halvårsplaner og temaplaner. I samarbeid med lærerne samordnes disse slik at kapasiteten på biblioteket kan utnyttes. Med utgangspunkt i planene kan skolebibliotekaren sette opp en årsplan og aktivitetsplan for skolebiblioteket
- c) Skolebibliotekaren og IKT-ansvarlig lager i samarbeid med skolens ledelse en plan for opplæring i bruk av biblioteket, det tekniske utstyret og dataprogrammene. Skolen kan samarbeide med PPS når opplæringen skal gjennomføres.
- d) Skolebibliotekar samarbeider med spesialpedagog om lesestimulerende tiltak, tilrettelegging av tema- og prosjektarbeid for barn med spesielle behov, valg av egnet materiell og innkjøp av letteste bøker og annet materiell.
- e) Skolens pedagogiske personale og elevene kan samarbeide om å lage retningslinjer for bruk av skolebiblioteket i undervisningen.
- f) Skolebibliotekaren kan samarbeide med elevene gjennom elevrådet, og bl.a. kartlegge elevenes behov og ønsker for skolebiblioteket.

6. Kommunale satsingsområder for skolebiblioteket

For hver planperiode på tre år, se "Rullering av planen" punkt 1, velger kommunen satsingsområder for utvikling av skolebibliotekene – områder der kommunen vil gjøre en særlig innsats, og gi skolene støtte til utviklingsarbeidet. Støtten vil være avhengig av tiltakenes art, og kan omfatte økonomisk, organisatorisk og pedagogisk støtte. Satsingsområdene med målsettinger er forpliktende for både den kommunale skolebibliotekstjenesten og skolene.

For planperioden 2006 - 2009 er satsingsområdene for Karmøy:

- Øke bokstammen ved alle skolebibliotekene. Felles registrering av bøker ved det kommunale skolebibliotek
- Kompetanseheving: metodekompetanse til alle skolebibliotekarere
- Romforhold: areal, tilgjengelighet og utrustning
- Samarbeid med Folkebiblioteket: Prosjekt Lesestøtte

6.1 Øke bokstammen

"Gi rom for lesing" legger stor vekt på skolebiblioteket som kunnskapsarena og kulturarena. Når målet er leselyst og kunnskapsglede, er "grunnsteinen" organisering av skolebiblioteket og tjenestene.

Et rikt utvalg litteratur og medier er basisen i et godt skolebibliotek. Å bygge opp et slikt tilbud og gjøre det tilgjengelig for elevene gjennom åpningstider, veiledning og formidling er en viktig oppgave for skoler og kommuner.
(Gi rom for lesing)

I planperioden vil lesing være i fokus på flere måter. Leseopplæring vil være ett av de viktigste satsingsområdene. Gjennom Nasjonale prøver blir ferdighetene målt. Lærerne er på jakt etter metoder og materiell for å tilpasse opplæringen til elever på ulike nivå. Boka og andre tekster vil bli sentral. I Karmøy er det store forskjeller når det gjelder skolebibliotekenes utvalg av bøker. Et samlet løft vil kunne gi større likhet og sikre kvalitet for alle. Dessuten gir det oss anledning til å gjennomføre en effektivisering av registrering av bøker og materiell.

Dette er tidkrevende arbeid som i dag gjøres på hver enkelt skole. Det er mye tid å spare på

å registrere bøkene sentralt – tid som skolebibliotekarene kan bruke til veiledning.

Målsetting:

- Det øremerkes midler til innkjøp av bøker og medier til skolene. Første året settes det av et beløp tilsvarende 3 bøker pr. elev. I årene som kommer følger vi kommunal standard. Se punkt 5.2.1
- Utvalg av bøkene gjøres av skolene
- Innkjøp og registrering gjøres av skolebibliotekar ved PPS. Felles presentasjon i Nettverk for skolebibliotekarere

6.2 Metodekompetanse

Vurdering av skolebibliotekene i Karmøy viser at skolebibliotekarene ikke synes de lykkes godt nok med veiledning til elever og lærere i prosjektarbeid og andre metoder. Dette skyldes nok mangel på tid og rutiner / organisering på skolene, men også usikker metodekompetanse hos skolebibliotekarene. Skolebibliotekarene i Karmøy har en god grunnutdanning. Nå trenger de etterutdanning eller videreutdanning i arbeidsmetoder og veiledning. Metodekompetanse vil bli et satsingsområde for kompetanseutviklingen i hele kommunen i årene som kommer. Skolebibliotekarene trenger et eget utdanningsforløp som fokuserer på de spesielle utfordringene de møter som veiledere.

Målsetting:

- PPS organiserer et eget utdanningsforløp for skolebibliotekarere i metodekompetanse. Kurs koples opp mot prosjekter ved den enkelte skole der skolebibliotekarene får prøve ut kunnskapene og får veiledning under veis.

6.3 Romforhold

Vurdering av skolebibliotek i Karmøy viser at mange skoler sliter med utilfredsstillende romforhold for skolebiblioteket. På lang sikt vil vi sikre at biblioteket prioriteres ved ombygging og nybygg. På kort sikt, i planperioden, kan vi sette fokus på romforholdene, gjøre det beste ut i fra eksisterende bygningsmasse, utvikle kreative løsninger for innredning og vurdere desentraliserte løsninger for en del bibliotekfunksjoner. En del bibliotek mangler også utstyr som begrenser tilbudet til elevene.

Målsetting:

- Karmøy kommune vil prioritere biblioteket ved ombygging og nybygg av skoler. Biblioteket skal plasseres sentralt i bygget og være lett tilgjengelig for både lærere og elever. Vi følger anbefalinger fra statlige styringsdokumenter og kommunal standard for areal og utrustning. Se punkt 5.2.1.
- Organisering av bibliotek, innredning og utrustning skal være tema i nettverk for skolebibliotekarer. Skoler med spesielle behov kan få konsulenthjelp, fra nettverket eller innleid kompetanse.
- Skolene vurderer innredning og utrustningen i biblioteket, og prioriterer dette ut i fra behov og økonomiske rammer.

6.4 Samarbeid med Folkebiblioteket

Skoleetaten i samarbeid med Folkebiblioteket har ansvar for å sikre barn og unge et best mulig bibliotektilbud basert på kvalitet, allsidighet og aktualitet. Bibliotekarene tar sikte på å gi informasjon og kunnskap til foreldrene slik at de kan gi effektiv støtte og hjelp til barna sine i leseopplæringa. Skolebibliotekarene og Folkebibliotekarene skal sammen utvikle en modell for et prosjekt "Lesehjelp" som kan gjennomføres i alle skolekretser i Karmøy. Kontaktutvalget konkretiserer dette. Se punkt 5.1.2

Målsetting:

- Alle barneskoler i Karmøy samarbeider med sin Folkebibliotekfilial i prosjekt "Lesehjelp". Alle foreldrene inviteres til Folkebiblioteket. De får orientering om tilbud og utlån (biblioteket) og kunnskap om leseopplæring og hvordan de kan støtte sitt barn i utviklingen og hjelpe med leseleksene(skolen). Prosjektet inngår som en del av den kulturelle skolesekken.

7. Plankonsekvenser

7.1 Rullering av planer

Bibliotekplanen er en langsiktig plan som rulleres med jevne mellomrom, og behandles politisk. Skole- og kultursjefen framlegger forslag til rullering.

Når hovedprinsippene for utvikling av skolebiblioteket er vedtatt, vil administrasjonen legge fram en plan for de tiltak som må settes i verk for å gjennomføre planen.

Tiltak for å nå målene presenteres årlig i kommunens og skolens utviklingsplaner, og får de nødvendige budsjettmessige konsekvenser som følger av tiltakene.

For å få fram de reelle behovene må skolene hvert år sende en tilstandsrapport i form av skolens bibliotekplan. Skolens bibliotekplan er en del av skolens årsmelding. Se mal til skolebibliotekets utviklingsplan under vedlegg.

7.2 Økonomi

Karmøy kommune ønsker å gi skolebiblioteket høy prioritet i budsjett og økonomi sammenheng. Skole- og kultursjefen får i oppdrag å utarbeide en tiltaksplan på bakgrunn av den kommunale skolebibliotekplanen der de økonomiske konsekvensene innarbeides i de årlige budsjetter og rullering av økonomiplanen.

Skolebibliotek kunnskap må kontinuerlig være med i stipendordningen til kommunen.

7.3 Ledelse

Rektor har som øverste ansvarlig for skolebibliotek tjenesten, ansvar for at tiltakene i planen gjennomføres. Planen legger føringer for både undervisningsorganisering, satsingsområder og samarbeidet om utviklingsoppgaver på skolen. Skolens bibliotekplan er både skolens eget arbeidsredskap og tilstandsrapport som følger skolens årsmelding. Se for øvrig vedlegg: Forskrift for skolebibliotek tjenesten i Karmøy.

7.4 Kompetanseheving

Gjennomføring av bibliotekplanen får konsekvenser for kommunens plan for kompetanseutvikling. Planen må omfatte ulike kompetansehevingstiltak innenfor skolebibliotekkunnskap både for lærere, skolebibliotekarer og skolens ledelse.

Det må utvikles rutiner som sikrer at nye skolebibliotekarer får videreutdanning i skolebibliotekkunnskap.

Vedlegg:

- Forskrift for skolebibliotek
- Mal til skolenes handlingsplan for skolebibliotekene
- Vurderingsverktøy